

kirjaamo@mmm.fi

Viite: Lausuntopyyntö 15.4.2020

Ruokaviraston lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi elintarvikemarkkinalain ja oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain 1 luvun 2 ja 6 §:n muuttamisesta

Ruokavirasto kiittää mahdollisuudesta lausua elintarvikemarkkinalain (1121/2018), sekä tähän liittyen oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain muutoksista, ja esittää asiassa seuraavaa:

Yleiset kommentit

Elintarvikemarkkinalain muutoksessa saatetaan pääasiassa kansallisesti voimaan ns. kauppatapadirektiivi (EU) 2019/633. Suomi on direktiivin implementoinnissa hyvässä aikataulussa ja monet direktiivin vaatimukset on täytetty jo vuonna 2018 säädetyillä elintarvikemarkkinalailla. Ruokavirasto katsoo, että kokonaisuutena nyt esitetty lakiuudistus parantaa elintarvikemarkkinalain käytettävyyttä ja helpottaa edelleen puuttumista epätoivottuihin käytäntöihin elintarvikemarkkinoilla. Lakimuutoksessa on Suomen markkinatilanteen kannalta hyödynnetty järkevästi mahdollisuuksia säätää tietyistä asioista myös direktiivistä poikkeavasti, esimerkiksi sen osalta minkä kokoisia yrityksiä sääntely koskee.

Esitysluonnoksessa todetaan, että muutokset laissa tulevat vaikuttamaan jonkin verran elintarvikemarkkinavaltuutetun ja valtuutetun toimiston työmäärän lisääntymiseen. Tämä on otettu huomioon myös valtuutetun määräraha-arviossa tulevien vuosien osalta, ja on esitetty, että resurssitarve lisääntyy kahdella henkilötyövuodella. Esityksessä ei kuitenkaan ole arvioitu, tulisiko lakimuutos vaikuttamaan talouden osalta tai muutoin Ruokavirastoon, valtuutetun hyödyntäessä Ruokaviraston hallintopalveluita ja toimitiloja. Ruokavirasto pyytää ministeriötä huomioimaan myös mahdolliset kustannusvaikutukset Ruokavirastolle.

Yksityiskohtaiset kommentit

Lain soveltamisala muuttuu esitetyn 1 §:n muutoksen myötä jonkin verran. Ruokavirasto pitää perusteltuna sitä, että soveltaminen ulotetaan myös majoitus- ja ravitsemustoimintaa harjoittaviin elinkeinonharjoittajiin, mikäli ne ovat liikevaihdoltaan riittävän suuria. Tämä on toki myös direktiivin tarkoituksen mukaista. Lisäksi Ruokavirasto näkee hyvänä ratkaisuna sen, ettei Suomessa ei otettaisi käyttöön direktiivissä esitettyä yritysten liikevaihdon suuruuden luokitteluun perustuvaa ns. dynaamista mallia, jonka myötä Ruokaviraston näkemyksen mukaan tosiasiallisesti supistettaisiin tarpeettomasti lain käyttöalaa. Esityksen perusteluteksteissä on avattu hyvin niitä ongelmia, joita

tuotteen laadusta ja turvallisuudesta. Tuotteen laadusta voidaan seurata, sekä selvitetty minkä tyyppisiä ja missä suuruusluokassa olevia alan yrityksiä Suomessa toimii.

Elintarvikemarkkinalain 2 §:ssä olevaa elintarvikkeen määritelmä muutettaisiin esityksen mukaan siten, että ns. yleisen elintarvikesetuksen (EY) N:o 178/2002 määritelmän sijaan elintarvikkeella tarkoitetaan *maataloustuotteesta jalostettuja elintarvikkeena käytettäväksi tarkoitettuja tuotteita*. Maataloustuotteen osalta puolestaan viitataan SEUT:n liitteen I mukaiseen määritelmään. Tämä on sinällään direktiivin mukaista ja toisaalta käyttöön otettava määritelmä voi olla kattavuudeltaan ko. lain osalta käyttökelpoinen. Ruokavirasto kuitenkin katsoo, että erilaisten määritelmien käyttö voi mahdollisesti aiheuttaa epäselvyyksiä, eikä toisistaan poikkeavien määritelmien käyttö samaa toimialaa koskevassa lainsäädännössä ole ainakaan ihanteellista.

Uudessa 2a §:ssä säädettäisiin maksuajoista ja 2b §:ssä tilauksen peruuttamisesta. Ruokavirasto pitää erittäin kannatettavana, että elintarvikemarkkinalaissa säädettäisiin näiden osalta yhteisestä 30 päivän aikarajasta, jolloin direktiivissä esitetty pilaantuvan maataloustuotteen ja elintarvikkeen määritelmä ei tulisi tulkittavaksi. Kauppatapadirektiivin määritelmä ei korreloi elintarvikelainsäädännön kanssa, jota elintarvikealan yrityksen ovat tottuneet noudattamaan, ja sen tulkinta tulisi olemaan tapauskohtaista. Näin se aiheuttaisi tarpeetonta haittaa sekä sopijaosapuolille, että sopimusten valvojalle (viranomaiselle), kuten esitysluonnoksessakin on mainittu. Helposti pilaantuva elintarvike on määritelty kansallisesti MMM asetuksessa ilmoitettujen elintarvikehuoneistojen elintarvikehygieniasta (MMM 1367/2011), sekä valmisteilla olevassa uudessa elintarvikelaissa *elintarvikkeeksi, joka ominaisuuksiensa vuoksi tarjoaa mikrobeille hyvät lisääntymismahdollisuudet ja joka on siksi säilytettävä huoneenlämmöstä poikkeavassa lämpötilassa*. Ruokavirasto arvioi direktiivin mukaisen pilaantuvan tuotteen määritelmän vaikeasti tulkittavaksi.

Ruokavirasto kannattaa ehdotuksen mukaista 3 §:n muotoilua säätää sopimusten kirjallisen muodon vaatimuksesta, samoin kun se on voimassa olevassa elintarvikemarkkinalaissa. Kirjallisen sopimusmuodon vaatimuksen tarkoituksen kannalta on perusteltua, että tuottajan ei tarvitse erikseen pyytää kirjallista sopimusta, kuten direktiivissä on säädetty, vaan kirjallinen muoto on pääsääntö, josta tuottaja voi halutessaan poiketa. Tämä turvaa tuottajan aseman mahdollisimman hyvin. Toisaalta Ruokavirasto ei näkisi esteitä myöskään sille, että ehdoton kirjallisen sopimisen vaatimus koskisi tiettyjen maataloustuotteiden kaupan lisäksi myös muiden, ainakin matalan jalostusasteen, elintarvikkeiden kauppaa.

Ehdotetussa lakimuutoksessa säädetään viranomaisten välisestä tietojenvaihdosta (13b §), sekä elintarvikemarkkinavaltuutetun tarkastuksista (13a §). Elintarvikelaissa (23/2006) säädetään valvontaviranomaisten mahdollisuudesta luovuttaa salassapitovelvollisuuden estämättä valvonnan yhteydessä saamia tietoja yksityisen tai yhteisön taloudellisesta asemasta ja liikesalaisuudesta oma-aloitteisesti muille viranomaisille. Ruokavirasto katsoo, että toimittaessa samalla toimialalla, elintarvikevalvontaviranomaiset voivat saada tietoonsa myös sellaisia seikkoja, jotka kuuluvat elintarvikemarkkinavaltuutetun tehtäväkenttään ja voisivat johtaa toimenpiteisiin. Tällaisten tietojen vaihto tulisi voida toteuttaa yksinkertaisesti ja matalalla kynnyksellä. Toisaalta voisi olla mahdollista, että elintarvikemarkkinavaltuutetun tietoon tulee sellaisia tietoja elintarvikealan toiminnanharjoittajien välisistä yhteyksistä, jotka hyödyttäisivät myös elintarvikevalvontaa, esimerkiksi elintarvikkeiden jäljitettävyyden selvittämiseksi. Siksi Ruokavirasto katsoo, että myös 13 b §:ssä elintarvikemarkkinavaltuutetun oma-aloitteisesta tietojen luovutuksesta voisi olla tarpeellista säätää vielä nyt esitettyä laajemmin.

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

3 (3) **Error! Reference source not found.**

Pääjohtaja

Antti-Jussi Oikarinen

Lakimies

Joonas Päivänen

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Tämä asiakirja on laadittu ja allekirjoitettu sähköisesti.
Dokumentet har uppsatts och undertecknats elektroniskt.
This document has been digitally prepared and signed.

Ruokavirasto
PL 100, 00027 RUOKAVIRASTO
Puh. 029 530 0400 (vaihde)
ruokavirasto.fi
Y-tunnus: 2911686-7

Livsmedelsverket
PB 100, 00027 LIVSMEDELSVERKET
Tfn 029 530 0400 (växel)
livsmedelsverket.fi
FO-nummer: 2911686-7

Finnish Food Authority
P.O. Box 100, FI-00027 FINNISH FOOD AUTHORITY, FINLAND
Tel. +358 29 530 0400 (switchboard)
foodauthority.fi
Business ID: 2911686-7